

Виходить у Львові щодня (крім неділь і гр. кат. св'ят) о 5-ій годині по полудні.

Редакція і
Адміністрація: у Львові
Чарненського ч. 8.

Письма приймають ся
лиш франковані.

Рукописи звертають ся
лиш на окреме жадане
і за зложеним оплати
почтової.

Реклашадці невапечать
лиш візні від оплати
почтової

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівської“.

Передплата у Львові
в бюрі днешників Люд.
Шльона і в ц. в. Ста-
роствах на провінції:
на цілий рік зр. 2.40
на пів року „ 1.20
на чверть року „ —.60
місячно . . . „ —.30
Поодинокое число 1 кр.

З поштовою пере-
сылкою:

на цілий рік зр. 5.40
на пів року „ 2.70
на чверть року „ 1.35
місячно . . . „ —.45
Поодинокое число 3 кр.

Руска депутация у С. Вел Цісаря.

З Відня наспіла нині слідуєча телеграма: С. Вел. Цісар приймав вчера руску депутацию, котра прийшла зложити подяку руского народу за відзначене через іменоване Митрополита Сембратовича кардиналом. Після тутешних газет відповів Монарх на промову: „Радую ся з того, що С. Св. Папа на Мосе предложене іменував львівського архієпископа кардиналом і що Я міг дати новий доказ своєї печаливости для руского клира, руского народу і їх чувств католицких“. — Депутация була відтак у міністрів: Голуховского, Баден'ого, Гавча і Ритнера, котрі єї прийняли прихильно, і предложила їм справу управильнення конктури та фонда пенсійного для вдовиць і сиріт.

Бесіда пос. Барвіньского

виголошена на засіданю Палати послів дня 5
грудня с. р. підчас дебати бюджетовой.

(Дальше).

Треба щиро признати, що в Галичині зроблено в послідних роках не одно для переведення рівноправности обох краєвих язиків, але много повістає ще до зроблення, на не одно під сим взглядом не звертає ся уваги, заведбує ся і не переводить ся. Іменно підчас коли всім властям в с'ім взгляді показують правильно, що мають добру волю і старають ся довести до повного рівноуправнення, буває у них властей пераз зовсім противно. З того настають колотнечі, роз'ярують ся неровважно націо-

нальні пристрасти і нарушає ся почуте права. Так н. пр. послугують ся низші власти адміністраційні часто при залагоджуваню руских подань латинським письмом, хоч найвищий трибунал державний рішенем з дня 25 цвітня 1882 р. назвав то порушенем основних законів державних.

Також і в судівництві остає ся під сим взглядом багато до баканя. Єсть цілий ряд розпоряджень міністерства судівництва і цілого міністерства, ба навіть Найвишше рішене, котрі свого часу президиєню вишого суду кравого львівського округа були подані до відомости підвластним судовим властям, адвокатам і колетіям нотаріальним яко указ до виконання, але звичайно рідко коли єго держать ся. Після сих розпоряджень мали би переслужуваня обжалованих рускої народности переводити ся в їх рідній мові, списувати ся протоколи в тій мові, вести ся остаточні розправи в рускій мові, оголошувати ся і видавати ся вирокі, і взагалі всі залагодження повинні би виставляти ся для руских партий в рускій мові, але то дїє ся дуже рідко. Таке поступоване може найменше відповідати почутю права, а в рускій людности викликати і піддержати свідомість об'єктивности стану судейского. Було би диятого в інтересі високого звания судових властей, щоби управа судівництва наставала на фактичне переведене видавчих розпоряджень язикових і пригадала їх підвластним собі властям. (Браво! Браво!)

Там само потреба би також остро наказати, як цивільним так і військовим властям, що греко-католицкі св'ята мають строго шанувати ся і щоби греко-католицкій людности не ставити перешкод у виконуваню єї релігійних обовязків урядовими завизваннями або військо-

вими вправами, та не нарушати їх чувства релігійного.

При с'ій нагоді мушу ще конче порушити зверхню форму язикового рівноуправнення. Все ще не видимо руских написей на будинках урядових і бюрах ц. к. властей фінансових і податкових, почт і телеграфів, та на декотрих літїях ц. к. залізниць державних у всхідній Галичині. Суть то, що правда, лиш поверховні річи, але їх би треба преші увзглядити зі взгляду на інтерес внутрішнього мира національного.

Переведене рівноправности рускої мови в Галичині стрічає, що правда, деякі труднощі, котрих причиною єсть не багато ще розширене знане рускої мови межи урядниками. Але ті труднощі не так великі, щоби їх при добрій волі не можна побороти, і диятого не годить ся залагоджене так особливо важної справи, котра довела би до вирівняня національних противностей, відкладати на десятки літ.

Усунене тих труднощій, які стоять на перешкодї національному мирови в Галичині, мають як-раз на цілі мої внесеня поставлені минувшої сесії галицкокого Союму, з котрих перше стремить до того, щоби для урядників, котрі не мали нагоди виучити ся рускої мови, були заведені практичні курси, а друге жадане заведеня обовязкової науки обох краєвих язиків в галицких школах середних. Зависить отже від правительства, а головно від міністерства просьвіти, дати можливість до того. Для переведеня послідного внесеня подані вже галицкою кравею Радою шкільною перші услівя через заведеня не обовязкової науки рускої мови майже у всіх середних школах, і дасть ся сконстатувати, особливо в західній Галичині, жива

12)

Дещо з техніки.

III.

Техніка а технольоїя. — Вага і значіне наук технічних. — Технольоїя механічна і хемічна. — Сирий матеріял і єго перерібка. — Олії і живиці. — Шеляк, копаль, сандарак, мастикс, дамара і елмі. — Терпентина. — Кавчук і гутаперча. — Бурштин, єго історія і значіне в торговлі і промислі. — Покости і лякери. — Лінолеум.

(Дальше)

Гутаперча, яка появляє ся в торговлі, єсть звичайно дуже занечищена, має в собі багато землі, піску, камінчів, куєнів кори і дерева і диятого мусить перед ужитком бути насамперед очищена. В тій цілі крає ся єї машиною на тоненькі платочки, котрі відтак положе ся насамперед в студеній, а опісля в чим раз більше теплій воді. Очищена маса приходить відтак до машини, котра єї містить і робить з неї через то мяжку податливу масу, котру ще теплу вкладає ся до форм і прасує ся, робить ся з неї всілякі предмети, або лиш самі більше або менше грубі плити до дальшого ужитку. Під назвою очищеної сирий гутаперчи по являє ся ще в торговлі сирий продукт, котрого

лікари уживають до пльомбованя (затиканя) дравих зубів. Сего рода гутаперчу робить ся слідуєчим способом: На 1 часть гутаперчи дає ся 20 частей бензини і огріває, а гутаперча розпускає ся тогди в бензині. Опісля додає ся до тої мішанини паленого гіпсу або мілко розтертої глини і зиколотить ся добре мішанину та поставить ся, щоби підсеїла ся. Чистий плин зверху спускає ся відтак лїваром, а до осада додає ся два рази тільки алькоголю, в котрім розпускає ся все що було в осаді крім гутаперчи, котра тим способом відділює ся від мішанини. Так одержану гутаперчу переполює ся ще кілька разів в алькоголю, містить ся, чи радше угнітає ся в кипятку в одну велику грудку, з котрої відтак при м'якій теплоті тачає ся валоцки. Так очищена гума єсть майже зовсім біла, в теплій воді дає ся угнітати і єсть дуже плястична; єї красять иноді на червоно, а валоцки з неї держать під водою, щоби не стикали ся з вєдухом.

Гутаперчу мішавать ще з кавчуком, вулканизують там само як кавчук і уживають до всіляких виробів.

Кавчук і гутаперча грають нині в промислі і торговлі, ба й майже в цілім нашім життю так велику, так важну роллю, що годить ся приглянути їх ужитком трохи ближше та приглянутись хоч деяким виробам з них.

Кавчукові гребені, плячки до забави, малюші знає нині майже кождий чоловік, майже вездя дитина, а коли не мала тих предметів

в своїх руках, то бодай виділа їх де в місті на склеповій виставі. А як мало єсть людей, котрі би знали, з чого ті предмети роблять ся! Але ще менше єсть таких, котрі би знали, як они роблять ся. Не одному навіть інтелігентному чоловікови і на гадку не приходить, кільки то треба було розуму, кільки досьвіду, кільки технічного знаня, щоби зробити хоч би лиш таку дуже просту на око пилку до граля з гуми елястичної. Варта отже познакомити ся хоч трошки з перерібкою сирого кавчуку і гутаперчи.

Сирий кавчук або т. зв. сира гума, яка появляє ся в торговлі, мусить бути насамперед відповідно приладжена до дальшої перерібки. Кавчук розмягчують насамперед в горячий воді, а відтак пускають єго на машину межи два карбовані валки, котрі єго розривають. Рівночасно спливає на валки студена вода, котра виполікує з кавчуку велику печастоту, як землю, пісок, кору і т. п. Звичайно переходить кавчук через кілька пар таких валків, з котрих послідні можуть бути гладкі і розвалюють єго на грубіші або тонші плати, котрі виглядають як шкіра або як тоненький папір. Того рода шкіри або плати кавчукові єсть ще мокрі і їх сушить ся в окремих до того сушарнях при теплоті 38 до 50 степенів Цельсія. В той спосіб дістає ся чистий кавчук, котрий буває звичайно брунатної барви; декотрі сорти іменно же американські єсть майже чорні. Щоби тепер з того чистого кавчуку ви-

участь польської молодіжки шкільної в сій науці. З уваги на то, що в середніх школах значне число годин присвячуєся науді німецької мови, треба би полишити развазі міністерства просвіти, чи не було би добре знести в галицьких школах середніх двостепенність науки, щоби при заведеню обовязкової науки обох краєвих мов зарадити збільшеню вже й тепер великого числа годин тижневих та надмірному перетяженю шкільної молодіжки. Рівночасно мусіло би міністерство просвіти через надаване стипендій постарати ся о притяганє і образованє відповідних сил учительських.

Ті способи могли би отже дати основу до язикового рівноуправненя та усунути національні колотнечі і суперечки. Але тривалий національний мир дасть ся завести лиш задоволенням національних і культурних потреб та жадань руского народу, а й під сим взглядом має управа просвіти широке поле до діланя. Я вже доказав при иншій нагоді, що піднесене рускої мови, рускої літератури і науки в сій мові зі становища австрійского інтересу державного має велике значенє і єсть не лиш жаданєм справедливости, але й наказом розуму державного.

З подякою мушу признати, що високе міністерство просвіти через надіюване руского наукового товариства ім. Шевченка річними заповогами підносить розвій рускої наукової літератури. Виданя сего товариства за послідних три роки зробили багато на полі історії, наук правничих, народознавства і т. п. і знайшли признанє не лиш в краю, але й заграницею.

Я просив би отже, щоби в слідуючім бюджеті на рік 1898 була для наукового товариства ім. Шевченка в ставлена стала дотация в сумі 5000 зр.

(Конець буде).

Н О В И Н К И.

Львів дня 15-го грудня 1896

— **Є. Ем. Кардинал Сильвестер Сембратович** жертвував для бідних учеників рускої гімназії у Львові, на руки товариства „Руслан“ 300 зр.

— **Новий уряд поштовий** буде отворений з днем 16-го с. м. в Бережцях королівській, жидацького повіта. Округ доручень того повіта будуть творити громади і обшари двірки: Береж-

ниця королівська, Млиниска і Заболотівці та громада Журавків і обшар двірський Смуґів.

— **З перемискої єпархії.** Презенту на парохію Павлокому, бирчанського деканата, одержав о. Ів. Городецький.

— **Прасовий процес о клевету** против редактора Monitor-a, п. Ерн. Брайтера, о котрім ми оногди згадували, скінчив ся вчера по полудни. П. Брайтера признано винним оклеветаня старости з Турки и Білинського і обиди чести гр. Гомпеша, а трибунал засудив его на місяць арешту і заплаченє судових коштів. Трех обжаловуючих: гр. Скарбек, оо. Єзуїти у Львові і інспектор шкільний з Яворова о. Терлецький відступили від обжалованя, оо. Єзуїти ще перед процесом, бо Monitor відкликав свої напасти на них, а два други в часі процесу. Суд засудив о. Терлецького і гр. Скарбка на заплату коштів за їх справи, від котрих відступили.

— **Обманьство.** Німецька пікльова 10-феникова монета дуже подібна до австрійських пікльових 20-сотиків. Користаючи з того, пускають у нає деякі обманці при виніні грошій ту німецьку монету замість наших 20 сотиків, а що 10 феників мають вартість 6 кр., то обманці заробляють на кожній штуці по 4 кр.

— **Утеча в'язня.** В Кракові стала ся незвичайна пригода. Коли один судия переслухував увязненого злодія, той користаючи з его хвилиної неуваги, вискочив з канцелярії і замкнув за собою двері. Судия в крик, та заки збігли ся люди і отворивши двері довідали ся, що стало ся, злочинця вже не було. Ему удало ся втечи.

— **Нещастна пригода.** Дня 5-го с. м. вечером вертало пятеро Італійців, занятих вирубом лісів Кривера в Крушельниця коло Сколього до своєї буди т. зв. ризами, т. е. деревляними коритами, призначеними до спусту дерева з гори на долину. Нараз з причини відяку в горі, зсунув ся застрягший висше в снігах клец, пігнав стрілою в долину і в своїм бігу наткнув ся на ідучих. Один з робітників погиб на місці, другий страшно погорощений умер за добу, двох дуже покалічених відіслано до стрийского шпиталю; лише один, що вахонив ся наперед і чуючи над собою гук, скочив на бік в сніги, вийшов ціло з тої пригоди.

— **Сьвітловий злодій** появив ся сими днями в Кракові, де его арештовано. О тій справі пишуть з Кракова: Якось перед трема тиждями приїхав до Кракова елегантний мужчина, в віці около 29 літ. Він швав зараз в очи поліції і она

зібравши докази, арештувала его. Вже при арештованю лучив ся цікавий випадок: арештований хотів значною сумою перекупити інспектора поліції. Вже в першій слідстві виявили ся такі річи. При арештованім найдено 26.000 франків і золоті гроші. Він подає, що називає ся Александер Тижнер і під таким назвищем зголосив ся в поліції; тимчасом він імовірно називає ся Мошко Тойзнер і походить з Любешова, миньської губернії в Росії. В Парижі перебував в часі гостини царської пари, а звідтам виїхав дня 12-го жовтня, відтак був в Бельгії, Гамбурзі, Берліні, Відні і Празі, звідки приїхав до Кракова. О скільки доси виїшло на яву, був він вже караний французькими судами і боїть ся, аби его не видали Франції, де вислано би его на Каледонію. При арештованім, котрий імовірно мусів допустити ся десь у Франції великої крадежи, найдено 47 штук банкнотів по 100 франків, 32 облігацій Credit foncier de France по 400 франків, 15 штук облігацій тої самої інституції по 500 франків, золотий годинник, перстень з брильянтами, золоті гроші італійські, німецькі, російські і прускі. Поліція веліла злодія відфотографувати і розішле фотографії по всіх більших містах, тимчасом лишити ся він в поліційних арештах.

— **З'явища природи.** З Стрийщини пишуть: По перших морозних днях грудня потепліло у нас зяв значно дня 7-го с. м. Згаданого дня при легкім дощі і світлі сонця обсервували ми перед полуднем прекрасну дугу на північнім заході. Вечером поляв ся густий дощ і дали ся видіти ясні блискавиці на полудневій стороні неба. Величезний сніг стонив ся в значній частині не лише в долині але й на горах, в наслідок чого прибули гірські води і зрушили кригу на ріці Стрию. Крига, що рушила слідуючого дня ранком, була так груба і сильна, як инших літ на весні і мєсла з собою множество дерева на доли. Тамтого місяця зійшла вже була також крига, а з того ворожать люди, що й дальше що місяця сєї зими буде лід з ріки сходити.

— **Чоловік-зв'єр.** В Одесі лучив ся сими днями такий випадок. Один візник, якийсь Пахомов, перерізав дитині свого господаря горло. Увязнений, він цілком холоднокровно оправдуває ся тим, що дитина своїм плачем переривала ему в ночи сон. Як кажуть лікарі, той чоловік цілком здоровий і лише зв'єрска заліть пхнула его до такого страшного злочину.

— **Зв'єрска мати.** Минувшої середі зголосила ся в селі Старих Мамайцях, черновецького повіту, Анниця Олійничка о посмертну

рабляти всілякі предмети, треба їм надати потрібну однакову грубість і таку одностайність, щоби в них де не було яких, хоч би й дуже маленьких дірочок. То робить ся трояким способом:

Після найдавнішого способу робить ся т. зв. патентовані платки при помочи машини званої „мастікатором“, котру придумав був Генкок же в 1820 р. Мастікатор єсть то велика залізна рура (циліндер), в котрій обертає ся залізний, карбований валок. Той валок єсть в середній порожній і можна его після потреби або огрівати або остуджувати. До мастікатора дає ся очищений і висушений кавчук і він его місять доти, доки аж не зробить з него одну масу, котрій відтак надає ся прасованєм або ферму грубого валка або великої, масивної гранки. Готові гранчасті груди складає ся відтак в ледівню, де они лежать через довший час і від студени дуже затверднуть. Тоді окрема машина крає з них плити всілякої грубости, від грубих на 2 центиметри, аж до таких, як папір. Ті плити з чистого кавчуку звуть ся патентовими і служать до виробу товарів з патентової гуми. Порізані на маленькі кусні, продають ся яко т. зв. чорна гума до рисованя, значить ся, до витираня олівця при рисованю.

Другий спосіб єсть такий: Машина обертає два валки побіч себе, з котрих задній обертає ся три рази так борао, як передній. Оба валки можна парою огрівати, або водою остуджувати. Огриті валки місять кавчук і роблять з него плястичну масу, до котрої можна додати всілякої домішки як н. пр. сірки, крейди, шпату і т. п. Ту мішанину місять машина доти, доки аж вся домішка не розділить ся в кавчуку рівномірно. Відтак переходить готова маса на иншу машину, на каландри, подібні

до тих, яких уживає ся при фабрикації паперу. Суть то три або чотири валки уставлені один на другім. Валки ті суть зроблені з литої сталі, дуже вигладжені і так докладно виточені, що ані о волосок не суть нерів і; они суть в середині порожні і їх можна парою огрівати а водою остуджувати; можна їх піднести або спустити і тим способом робити грубіші або тонші плитки. Звичайно всі валки обертають ся однаково скоро, але при спіднім валку єсть ще й прилад, котрим можна надати ему меншу скорість, іменно коли розходять ся о то, щоби підкладку до рур гумових або до ременів нагумувати. Сим способом робить ся також біла гума або т. зв. радирка до витираня з паперу почерків пера або олівця. До тої гуми домішують ще дуже м'якого порошок з блискаки, або шпату, так що она виглядає иноді як би обсипана мукою. Коли вже плити до неї готові, то окрема машина вибиває на них рисунки і знаки фірми та витинає такі кусні, які потрібні для торговлі.

Третій спосіб приладжуваня сирого кавчуку до дальшої переробки єсть майже такий самий, якого уживав ового часу Мекінтош: кавчук розпускає ся, лиш способом розпусканя суть тепер всілякі. Розпущений а відтак ще й змішаний з якоюсь домішкою кавчук іде відтак на т. зв. спрідінгові машини (spreading — значить „машина до розширюваня, розширяч від англійского слова spreader — розширяти). Спрідінгова машина складає ся головню з валка вкритого гумою і ножа над ним. Ніж той можна піднести або спустити після потреби. На валок пускає ся якусь матерію н. пр. полотно а перед ніж ставить ся розпущений кавчук. Після того як висше піднесе ся ніж або більше спустить ся его, лишає ся на матерії грубіша або тонша веретва розпущеного кавчуку.

Поза ножем єсть стіл, огріваний парою; по нім переходить матерія намашена кавчуком і плин, в котрім був розпущений кавчук, зараз випаровує, а лишає ся на матерії лиш сам кавчук.

З плит або плятків кавчукових, приладжених одним із сих трох способів роблять ся по найбільшій частині вже руками всілякі виробы кавчукові або гумові, але заким ще поступлять в торговлю, мусять бути насамперед вульканізовані. Що значить вульканізувати, і яке єсть значенє вульканізуваня для кавчука і гутаперки, було вже сказано повисше. Тут додамо ще лиш то, що вульканізуванє відбуває ся тепер майже виключно в т. зв. парових прасах. Суть то великі праси зложені з двох частей, з котрих верхня і спідня суть порожні і дадуть ся огрівати парою. А що при вульканізації кавчук м'якне, то его або вкладає ся у форми або завиває ся в моткі платки, котрі по вульканізації здоймає ся.

Придивім же ся тепер, як з приладженого так матеріалу роблять ся поодинокі предмети; возьмім насамперед на примір пилки гумові або бальйони: Насамперед після шабьони (форми) з бляхи витинає ся з плит подовгасто круглі кусні і зрізає ся їх береги, так, щоби они один на другім рівно приставали. Чотири такі кусні заліплює ся разом, а до одного з них із середини приліплює ся ще кусень чистої гуми. Круглий по всій роботі бальйон виглядає по сій першій роботі як би якийсь неправильно гранчастий. Заким его ще зовсім заліпить ся, дає ся до середини двовуглекислого амоніюм. Зовсім заліплений бальйон вкладає ся відтак до залізної форми, зложеної з двох півкуль, засьрубовує ся его добре і вкладає ся до кітла вульканізаційного, та огріває ся. Від теплоти робить ся з двовуглекислого амоніюм пара, котра розширюєть ся

карту для своєї маленької дитинки. В селі говорили собі люди, що Олійничка убила свою дитину. Прийшла в село судова комісія і ось що найшла: на плечах була дитинка, що мала ледви 8 днів, цілком спалена; від того она й померла. Стали випитувати Олійничку і вкінці она признала ся до вини, що хотіла уникнути сорому задля неправої дитини, отже намастила плечі дитини нафтою і підпалила її. Коли побачила, що дитина вже не живе, загасила огонь. Олійничку арештовано і віддано до кравового суду.

— **Самоубийство.** В п'ятницю рано прийшов до готелю „Гранд“ в Кракові Едвард Кюоль, адвокат з Житомира, щоби відвідати свого брата Івана, властителя більшої посілости з Волиня, котрий приїхав до Кракова по брата Едварда. Коли по розмові з братом вийшов Іван з комнати, вискочив Едвард віном з другого поверха на подвіре. Прикликана стация рагункова осмотріла раненого на місці і відставила его до шпиталю, де він по годині помер. Кюоль мав 26 літ і лічив ся в Кракові у дра Гвядоморського на ледугу ума; лишив в Житомирі молоду жінку.

Господарство, промисел, торгівля, гігієна і вихованє.

Добрі ради.

— Народні строї і як убирати ся. Чи потребує чоловік строїти ся? А вже-ж що потребує, особливо коли ще молодий; то лежить вже в его натурі як і взагалі в цілій природі. Атже й земля змінє ся що року своєю одіж, і кожда рослинка прибирає ся в зелені листочки та строїть ся не раз пречудними цвітами, і птички мають своє красне піре, і всяка животина прибирає ся по свому. Чому-ж би лиш один чоловік не мав строїти ся. Але строїти ся не значить ще навішувати на себе Бог знає чого і прибирати ся в одіж так яскраві барви, що аж не можна на ньо дивити ся, або робити з себе якесь чудо-невидальце, щоби другим показати: Ось дивіть ся на мене! Ви не такі, як я; не то, що я! Стрій повинен підносити красу чоловіка, але не робити з него якийсь дивогляд. Стрій повинен бути на око красний, але й догідний для тіла, і легкий на живешю, особливо в теперішніх часах. Загально взявши маємо троякого рода стрій: т. зв.

в баллоні розпирає его і притискає до стін залізної кулі. В такім стані баллон вульканізує ся, а коли его відтак виймати з форми, то він вже зовсім круглий. По остудженню, пара з двоуглекислого амонію знову замінє ся на тверде тіло, а баллон тогди зморщить ся, бо не єсть надутий; треба отже надути его штучно воздухом і надати вид кулі. До того служить воздушна помпа, від котрої іде тоненька іголька, котра вдовож аж до самого кінчика має маленьку дірочку. Тою іголкою переколює ся баллон в тім місці, де в середині приліплений кусник чистої гуми, а котрий під пальцями можна легко позути, і помпою надуває ся его. Скоро баллон вже добре надутий, виймає ся іголку, а дірку заліплює ся кітлом кавчуковим і баллон вже готовий. На кождім чистім баллоні відко виразно сліди з рубців заліплених чотирох куснів, і слідно заліплене місце, де була зроблена дірка. Для більшої окраси малюють ще баллони всілякими красками, вирабляють на них всілякі візріці або малюють образи, а наконєць ще й лякерують.

Калюші або гумові черевки роблять ся виключно з кавчуку і становлять нині дуже важний предмет фабрикації і артикул торговельний. Матеріал до них робить ся повисше описаними способами, а дальша робота робить ся вже руками. Підшови, котрі єуть завжди карбовані, робить ся окремо на машині цілими платами. Пришви і підшови витинає ся після шаблонів, а відтак укладає ся на залізних копитах і заліплює ся. Вульканізованє відбуває ся на копитах, але не в кітлі вульканізаційнім лиш в огрітім воздуху в окремих до того печач. По вульканізованю наконєць лякерує ся їх, при чім уживає ся такого лякєру, котрий би був добре чорний і не остав пазвійше сірим.

Нитки з гумієлястики, котрих ужи-

французский, котрий переважно ширять Французи через моду (они на моді заробляють, а ми на них працюємо); стрій т. зв. народний, або ліпше скававши історичний і наконєць справдішній стрій народний. Справдішній стрій народний єсть той, якого широкі маси народу ще й нині уживають. Він у всіх народів не єсть скрізь однаковий, а змінє ся після сторін краю. Справдішній стрій народний витворює ся загально взявши в народі і змінює ся з народом, але часто може він бути і запозичений або й занесений з ишого краю, однаковж приймив ся і став народним. Хто видів коли, як убирають ся полудневі Славяни, той мусить признати, що наші Гуцули своїм строєм нагадують полудневих Славян. А сама назва гуцульського кошушка „кептарика“ хіба-ж не нагадує Скяпетарів або Альбанців? Але коч би гуцульський стрій і дійсно був колись запозичений або занесений, нині не перестав він для нас бути народним, бо его часть нашого народу дійсно уживає. Для самого народу, значить ся для широких мас народу не потреба народного строю, бо він его дійсно має. Але инше діло з інтелігенцією, котра відбила ся своєю ношею від народу і прибрала стрій французький. Та часом хоче мати якийсь стрій народний і тогди дуже часто сягає по якийсь стрій, котрий не то що вже не єсть народним, бо его нарід нігде не уживає, але може й не був народним — вишукує і прибирає що найбільше стрій історичний та придає ему назву народного. Того рода стрій народний єсть по найбільшій часті, по правді не народний, а перенятий хіба колись поодинокими людьми, або лиш малими верствами народу від чужих народів. Спитаємо, який єсть того рода стрій народний у таких народів, котрі здавна жили своїм питомим житєм? Який він у Німців, у Французів, у Англіяців? Его там нема. А спитаємо на відворот: чи давні Мадяри, коли з поза Уралу приїхали в теперішні сторони, вже тогди убирали ся так, як тепер? Або чи контуші, жупани, (зицун, ziranu — слово чуже) та широкі шаравари, котрих матнею, як то кажуть, козаки аж землю замітали, таки справді народні? Та й дивно, чому в давних контушах рукави розрізувано, а нині з того звичаю ані сліду не лишило ся в народі? (Хіба може діри на ліктях?) Впрочім сама назва контуш (французке слово *contouche*) вказує найліпше его походженє, а розрізані рукави пригадують німецьку моду з 16 столітя.

ває ся н. пр. до виробу шлейок, гуми до черевиків і т. п. предметів, даючих ся розтягати, робить ся в той спосіб, що насамперед машина спрідінгова лагодить до них потрібної грубости плити, котрі відтак пускають ся на окрему машину, котра з них різє нитки однаково грубі.

Рури гумові або т. зв. кишкы, становлять один із найважнійших виробів гумових. Рури ті роблять ся двома: без вложеної в середину матерії і з матерією. До виробу служать окрема машина. Єсть то залізний циліндер, огріваний парою, в котрім обертає ся довгоцївка, а котрий можна огрівати парою. Цївка та витискає із свого кінця кавчук до циліндра, а рівночасно і пхає в него круглу штабку так за грубу, як кавчукова рура має бути за широкю. Рури або кишкы кавчукові з вложеною до середини матерією, котрих уживає ся н. пр. до помпованя води і т. п. роблять ся в той спосіб, що насамперед на круглу штабку, котра має надати отвір кишці, значить ся, єї ширину, накладає ся верству чистої кавчуку. На то приходять відповідно до грубости кишкы і до напору, який она має опісля видержати, верства бавовнянної або льнянної матерії. Матерію ту гумує ся перед тим на калюдрі або на спрідінговій машині, через що із чистою гумою і з другими куснями той-ж матерії добре сполучає ся. Наконєць зверху накладає ся на матерію знов верству чистої гуми. Так приладжену кишку обвиває ся зверху мокрими шматами і разом з залізним дручком в нїм або т. зв. шпичкою веуває ся на довгім візку у вульканізаційний котел, де она вульканізує ся. Для більшої видержимости кишкы обвивають єї в середині ще залізним або мідяним дротом. Того рода кишкы кавчукові бувають иноді і на 35 метрів довгі. (Дальше буде).

Задержались ще й доси з тих часів портрети Німців в контушах. По що-ж садити ся на історичні костюми, котрі й не наші, і дорогі, і не такі дуже красні, хіба більше чудацькі, не звичайні, а котрих лиш деколи, може лиш кілька разів в житю, приходить ся уживати? Чи не ліпше ужити потрібних на то грошей иньакше, практичнійше? За то ось що було би добре: коби то комусь удало ся придумати таку ношу, такі строї, котрі би не змінiali ся так часто, як теперішні, французькі. Певно, що легше жило би ся на сьвітї. А відтак: коби хтось для нашого народу придумав і завів, розуміє ся, після сторін, таку ношу, котра була би і догіднійша і практичнійша і красша, як теперішна, хоч та теперішна могла би послужити за основку до нової. Типи до нової можна би вибрати навіть дуже красні, а так само могла би тогди убирати ся і інтелігенція. Зі зміною одєжи може змінилось би й житє; настала би своя мода, свої виробы, свої ремісники і гроші лишались би у своїх людей, а не вандрували би за границю, бодай не в такий мірі, як тепер.

Запросини до передплати.

Маю честь повідомити Високопреподобне і Всечестнійше Духовенство, що невдовзі зачне ся друкувати в нашій друкарні в Жовкві в руськїм перекладі цїне дїльце кардинала Россінського п. з. „Правди вічі“ і буде виходити зошитами місячно (всіх 16). Перший зошит появить ся з початком січня 1897. Знамените се дїльце стає дуже добрим підручником так для місіонарів, як для загаду Духовенства. Хто проте в Впр. і Всеч. Отцїв або і вірних кожного стану хотїв би се дїльце набути, най ласкаво поперед зголосить ся до Заряду друкарні ОО. Василянів в Жовкві з тим заявленєм, чи бажає одержати цїле дїльце разом, чи поодинокими зошитами. Передплата цїлого діла виносить 64 кр., поодинокого зошита 5 кр.

З належним поважанєм

Др. Климент Сарницкий ч. сьв. В. В.

ТЕЛЕГРАМИ.

Відень 15 грудня. Палата послів ухвалила титули бюджету міністерства справ внутрішних: центральна управа, політична адміністрація і публична безпечність.

Відень 15 грудня. Сербський король відročив свій виїзд на час необмежений.

Будапешт 15 грудня. Вість подана у Frankf. Ztg., мов би хтось в ціли якогось вимушеня видав оставші по бл. п. Архієп. Рудольфі письма, єсть зовсім безосновна.

Атини 15 грудня. Правительство зажадало від парламенту 2,600.000 драхм на устроєнє постійного воєнного табору.

Надісланє.

Контора виміни

ц. к. упр. галиц. акц. Банку гіпотечного купує і продає

всі папери вартістні і монети

по найдокладнійшій деннім курсі, не вчисляючи ніякої провізії.

Контора виміни і відділ депозитовий перенесений від 1-го падолиста до льокалю партерового в будинку банків. 99

Розбишкы на ріці Місісіпі. Повіст з життя америказьких полішуків в перекладі К. Вербенка, вийшла особно кнужкою (609 стор. друку) і продає ся по цїні 80 кр. в книгарни Ставропигійській, тов. ім. Шевченка і у накладця К. Паньковського.

За редакцію відповідає: Адам Креховський.

Бюро дневників і оголошень

Л. П Л Ь О Н А

у Львові

улиця Кароля Людвика число 9.

приймає

абонамент на всі дневники

по цінах оригінальних.

Ч А Й

хви́сько-росі́сько-ангі́лійський
знаменитого рода
поручає в 1870 отворена торговля
ІСИДОРА ВОЛЯ
у Львові
перше ул. Сикстуска ч. 6, тепер
Гранд Готель, пасаж
Гавсмана ч. 3.
Замовленя виконує старанно,
совістно і успішно. За опакowane
не числить ся. 84

Артистичне заведење
ристовниче **А. Ціґмана**,
Львів, Сикстуска 24, виконує
як найдешевше: стампії металеві і кавчукові, монограми, герби, марки печаткові, штаңці, кліши і диреляції як найдокладнійше і точно в означенім часі 97

ГАЛИЦЬКИЙ

КРЕДИТОВИИ БАНК

приймає вкладки на

КНИЖОЧКИ

і опроцентовує їх по

4½% на рік.

С. Кельсен у Відни

поручає:

Кльосети з перешливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові насади з патентовим замкненем. — Збірники на воду. — Комплетні урядження купелеві. — Вентілятори. — Прибори до водотягів, як також рури лянні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

Заступники для Галичини і Буковини

ГЕРМАН ГАМЕЛЬ у Львові Пасаж Гавсмана ч. 8.

На жадање висилає ся каталюги.

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові

улиця Кароля Людвика число 9, приймає

абонамент на всі дневники по цінах оригінальних.